

УДК 94(477)
Б 66

Б 66 Битви за Україну / Олена Волосевич, упорядник. — Львів: «Апріорі»,
2019. — 120 с., іл.
ISBN 978-617-629-533-4

У цій книжці розповідається про визначні битви українських вояків. Визначні не з погляду розміру армій та кількості зброї, а за глибиною народної пам'яті про них та впливу на історичну долю України. Ці битви й бої, перемоги й поразки наших предків зробили Україну Україною, а нас – українцями. Видання призначене для широкого кола читачів.

Видавець Ю. Николишин

Упорядник О. Волосевич

Дизайн, верстка, колажі В. Гринєць

Видавництво «Апріорі» складає щиру подяку
художникам Артуру Орльонову, Андрію Серебрякову,
Андрію Холоменюку, журналісту Миколі Савельєву,
фотографу Юрію Дубленичу та колекціонеру Михайлу Макару
за надання права використання своїх робіт у цьому виданні.

ISBN 978-617-629-533-4

© «Апріорі», 2019
© Гринєць В., дизайн, 2019

БИТВИ ЗА УКРАЇНУ

Худ. А. Орльонов

Українці ніколи не хотіли війни, але багато століть мусили воювати, щоб здобути право жити на своїй землі так, як вони хочуть. Мусили воювати, щоб боронити власну землю від войовничих сусідів. Мусили воювати, щоб чужинці не заводили в українській оселі своїх порядків, не накидали чужу мову й віру.

Худ. М. Івасюк

Худ. А. Орльонов

КНЯЖА УКРАЇНА 9–11 СТ.

Боротьба з кочовиками

Ворогами наших предків, як і кожної країни у ті часи, були близькі та далекі сусіди. Найбільш небезпечними були кочовики. Зі сходу та півдня, з азійських та з причорноморських степів приходили нові й нові орди кочовиків. У 6–8 ст. наші землі спустошували авари (у літописі їх названо обрами). У 7 ст. з'явилися хозари, у 8 ст. – печеніги. Боротьба з ними тривала кілька століть.

Худ. А. Серебряков

У 9 ст. князь Олег об'єднав слов'янські племена в одну державу, а потім приєднав до неї й інші племена та землі. Так постала Київська Русь – величезна країна від Чорного та Каспійського морів до Балтійського моря. Князі Київської Русі остаточно здолали хозарів та печенігів аж у 11 ст. Але на сході виникла нова загроза – половці. І ще 200 років із цими новими сусідами руси то билися, то мирилися.

Худ. П. Андрусів

Походи князя Святослава

У 965 р. київський князь Святослав (син князя Ігоря і княгині Ольги) остаточно розгромив Хозарський каганат. Святослав узяв приступом головну хозарську фортецю Саркел*. На ті часи вона вважалася неприступною. Після цього військо Святослава рушило на південь (на Північний Кавказ та Приазов'я) і розгромило войовничі племена аланів та касогів.

М. Откович

* Саркел, або Біла Вежа. Залишки фортеці були затоплені Цимлянським водосховищем, збудованим за радянських часів 1952 р.

М. Овечкін

Оборона Доростола 971 р.

Візантію дуже непокоїла переможна хода Святославового війська. Тож її 45-тисячне військо взяло в облогу фортецю Доростол (тепер болгарське місто Силістра), де стояла 20-тисячна дружина Святослава. Тоді Святослав сказав своїм дружинникам:

*Так не посоромимо землі Руської,
а ляжемо тут кістками, бо мертвий сорому не має.
Коли ж побіжимо, то сором нам.
Тож не маємо втікати, а станем кріпко.
Я ж попереду вас піду.
А коли моя голова поляже, то про свої думайте самі.*

Руси вийшли з фортеці назустріч ворогу. Прикрившись щитами і виставивши перед собою списи, руси стіною посунули на ворога. Візантіїці не витримали і почали відступати. Від поразки їх врятувала кіннота, яку їхній імператор вислав на підмогу.

Руси повернулися у фортецю.

Вороже військо не могло взяти штурмом Доростол. Тоді візантійський імператор Цимісхій запропонував Святославу поєдинок: хто з них переможе, тому належатиме Доростол. Святослав посміявся з нього:

*Я потрібен своєму війську і своїй державі,
а якщо ти, імператоре, не бажаєш більше жити,
то є тисячі інших шляхів до смерті.
Вибери собі, який тобі до вподоби.*

Худ. Т. Откович

Через три місяці облоги супротивники му-сили укласти мирну угоду: руси поверта-лись додому, а візан-тійці займали форте-цю Доростол.

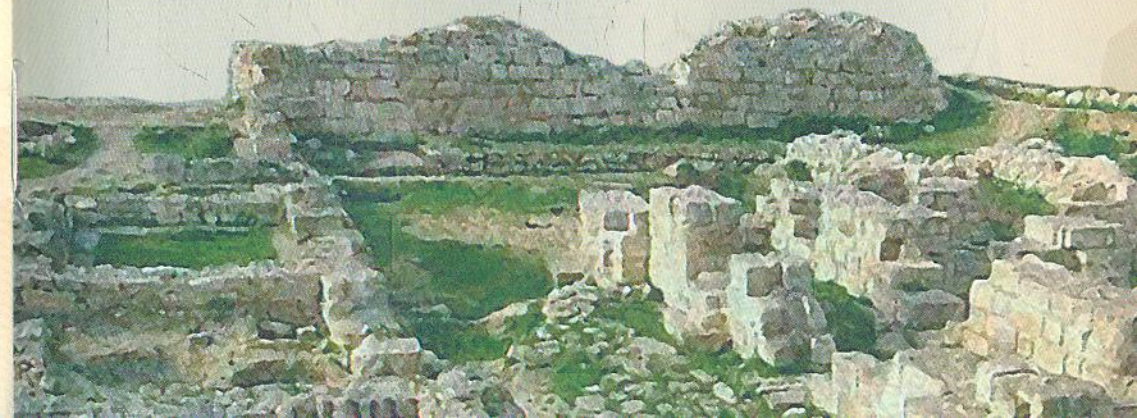
Худ. К. Лебедєв

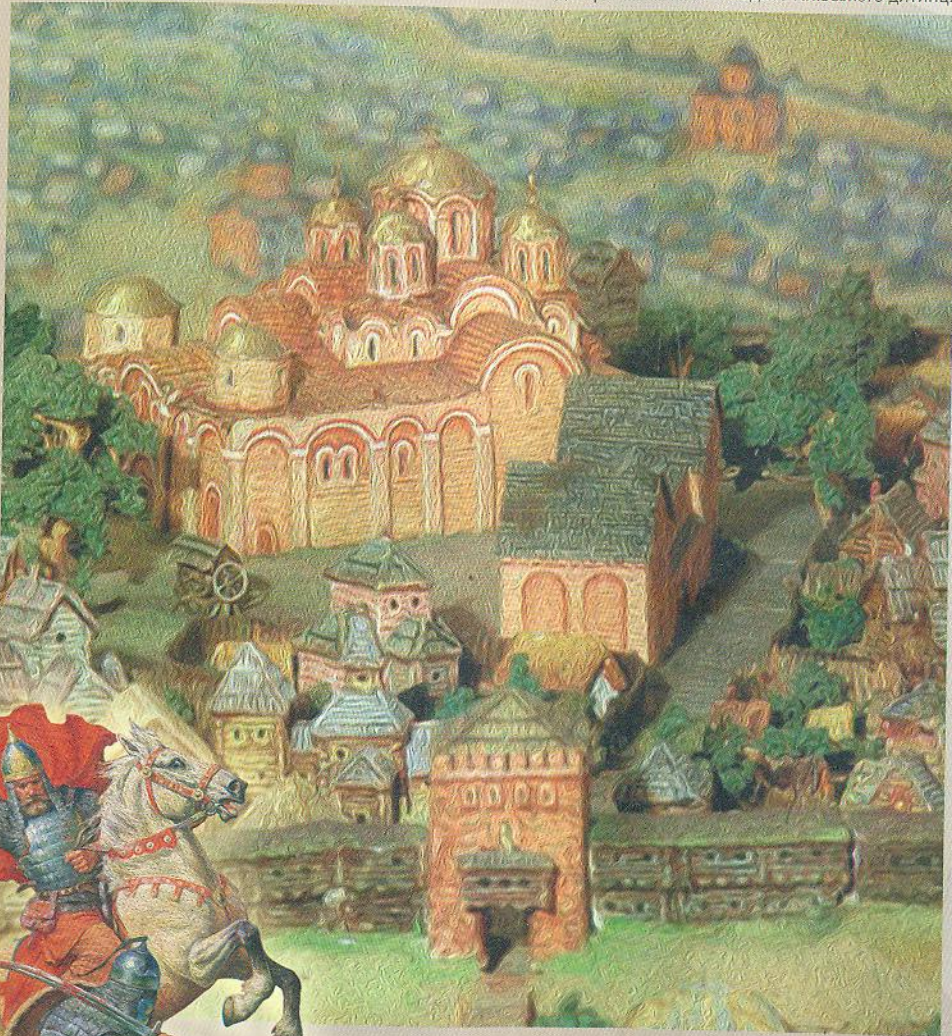
Худ. А. Орльон

Візантійці справді пропустили русів, але підмовили печенігів влаштувати їм засідку. У бою з печенігами Святослав загинув.

Оборона Доростола, описана у візантійських та українських літописах, стала символом мужності та незламності духу руського війська.

Дінора Мазюкевич. Модель Київського дитинця

Худ. А. Орльонов

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ 12–15 СТ

Галицько-Волинська держава

Наприкінці 11 ст. Київська Русь ослабла. Князі билися між собою, війна у Русі точилася безперервно, хоч у різних місцях. Тож коли у половецьких степах з'явилася нова грізна сила – монголи, годі було сподіватись, що пересварені князі зможуть дати їй відсіч. У Київській Русі лишилось одне сильне князівство – Галицько-Волинське, яке постало 1199 року, коли волинський князь Роман об'єднав Галичину і Волинь під своєю орудою.

Король Лев Данилович

Його син, князь Данило Галицький мусив воювати з хрестоносцями-тевтонами, поляками, угорцями, які сподівались скористатися із князівських чвар. Але скористались тим, що прийшли на Київську Русь. То була така потуга, яку Київська Русь, ослаблена війнами і чварам, не могла подолати.

Галицько-Волинська держава простояла ще століття – до 1349 р., а Київська Русь 1240 р. перестала існувати як єдина держава.

Панорама Львова.
Гравюра А. Гогенберга

